

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
12 вересня 2023 р.
Протокол № 5
Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Веридуб Р. М.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми ПОЧАТКОВА ОСВІТА
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта

Шифри за навчальним планом П01,
П02,
П03

Київ – 2023

Розробники програми:

Матвієнко О.В. – доктор педагогічних наук, професор, зав.кафедрою педагогіки та методики початкового навчання;

Кондратюк О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання;

Коханко О.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання;

Лозенко А.П. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання.

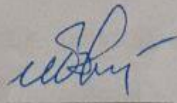
Рецензенти:

Митник О.Я. - доктор педагогічних наук, професор Українського державного університету імені М.П. Драгоманова.

Верьовкіна Ж.Л. – кандидат педагогічних наук, директор Середньої загальноосвітньої школи I – III ступеня № 4 в м. Києві.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені М. П. Драгоманова «26» квітня 2023 року, протокол № 1.

Голова НМР

Вернидуб Р.М.

I. Пояснювальна записка

Наскрізна програма практичної підготовки складена відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта.

Місце практики в професійній підготовці випускника

Виробничі практика освітньої програми «Початкова освіта» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 013 Початкова освіта є складовою частиною освітнього процесу та посідають одне з центральних місць у професійній підготовці вчителя початкової школи закладу загальної середньої освіти до навчально-педагогічної та науково-прикладної діяльності. Вони забезпечують поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів з їх практичною діяльністю у педагогічному закладі, сприяють формуванню творчого ставлення майбутніх спеціалістів до педагогічної діяльності, визначають ступінь їх професійної компетентності й рівень педагогічної спрямованості.

Міждисциплінарні зв'язки

Програми практик враховують попередню теоретичну підготовку здобувачів освіти та засвоєння ними освітніх компонентів циклу загальної підготовки («Філософія освіти», «Психолого-педагогічні технології», «Освітня політика та лідерство», «Організація наукових досліджень») та циклу професійної підготовки («Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Педагогічні інновації в Україні та за кордоном», «Технології навчання освітніх галузей в початковій школі», «Технології інклюзивного навчання у початковій школі», «Технології управління освітнім процесом у початковій школі», «Педагогіка партнерства та супервізії», «Науковий семінар»). Практики є базою для здійснення студентами науково-прикладних досліджень.

Мета і завдання практичної підготовки

Метою практичної підготовки є формування у здобувачів вищої освіти магістерського рівня спеціальності «Початкова освіта» здатності розв'язувати на практиці складні професійні задачі у галузі початкової освіти, що передбачають проведення досліджень, впровадження ефективних технологій навчання й виховання молодших школярів та здійснення інновацій у педагогічній діяльності в закладах загально середньої освіти в умовах реформування системи освіти.

Основними завданнями практичної підготовки є ;

- удосконалення умінь працювати самостійно, з виявом ініціативності, гнучкості та критичності мислення, готовності до командної роботи та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності;
- удосконалення навичками здійснювати науково-педагогічну діяльність в умовах НУШ та розуміння її значущості для розвитку суспільства та вирішення важливих соціальних проблем;
- формування умінь та навичок застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях;
- формування умінь та навичок реалізації ідей педагогіки партнерства на практиці, використовувати різні стратегії комунікації з учнями та їх батьками;
- ознайомлення студентів з технологіями інклюзивного навчання у початковій школі та особливостями їх реалізації в умовах НУШ;
- оволодіння навичками обирати оптимальні технології організації та управління освітнім процесом в умовах НУШ;
- оволодіння уміннями планувати, організовувати та здійснювати науково-експериментальну діяльність в системі початкової освіти з урахуванням української та зарубіжної практики;
- удосконалення умінням грамотного використання ІКТ в освітньому процесі з урахуванням реальних умов його здійснення;

- оволодіння умінням конструктивно розв'язувати педагогічні конфлікти з використанням засобів педагогіки партнерства;
- навчитися створювати власний професійний імідж та самопрезентувати результати професійної діяльності.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Інтегральна компетентність: здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Програмні результати	Загальні та спеціальні компетентності
<p>ПР 1: Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти (в тому числі початкової) в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>ПР 2: Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії.</p> <p>ПР 3: Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.</p> <p>ПР 4: Створювати особисту методичну систему навчання здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу.</p> <p>ПР 5: Організовувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.</p> <p>ПР 6: Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та</p>	<p>ЗК 1: Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності.</p> <p>ЗК 3: Здатність здійснювати науково-прикладні дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 4: Здатність здійснювати професійно-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність з виявом ініціативності та підприємливості.</p> <p>ЗК 5: Здатність працювати з високим ступенем автономії та з готовність до командної (колективної) роботи.</p> <p>ЗК 6: Здатність до здійснення педагогічної діяльності з розумінням її значущості для розвитку суспільства та врахуванням важливості свого впливу на вирішення соціальних проблем.</p> <p>СК 1: Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>СК 2: Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.</p>

методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організувати роботу інклюзивного класу.

ПР 7: Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.

ПР 8: Відповідати критеріям академічної доброчесності у власній науково-пошуковій і педагогічній діяльності.

ПР 9: Планувати, організувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати дослідження; аргументувати власну наукову позицію.

ПР 10: Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.

ПР 11: Конструктивно розв'язувати педагогічні конфлікти в освітньому середовищі початкової школи між усіма її учасниками з використанням засобів педагогіки партнерства та потенціалу педагогічного наставництва та супервізії.

ПР 12: Формувати у молодших школярів медіаграмотності та медіаосвіти через доцільне використання вчителем ресурсів та контенту інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи, дослідження їх ролі, призначення та можливостей.

ПР 13: Працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища з використанням оптимальних технологій з української та зарубіжної практики з урахуванням принципів педагогіки партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.

СК 3: Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

СК 4: Здатність до педагогічного партнерства (наставництва, супервізії, інтервізії тощо), до організації роботи інклюзивного класу.

СК 5: Здатність організувати та управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

СК 6: Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність в системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації.

СК 7: Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.

СК 8: Здатність до конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів в освітньому середовищі початкової школи засобами педагогіки партнерства та з використанням ресурсів педагогічного наставництва та супервізії.

СК 9: Здатність до грамотного використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі з метою формування в учнів початкової школи медіаграмотності та медіаосвіти.

СК 10: Здатність обирати оптимальні педагогічні технології з української та зарубіжної практики для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища з урахуванням принципів партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.

II. Види та терміни проходження практик

Практична підготовка здобувачів з терміном навчання 1 рік 4 місяці включає:

№ з/п	Вид практики	Назва практики	Кількість тижнів	Кількість кредитів ЄКТС	Семестр	Орієнтовні терміни проведення*
1	Виробнича	Виробнича	4	6	1	Листопад-грудень
2	Виробнича	Науково-дослідницька	4	6	2	Квітень
3	Виробнича	Переддипломна	4	6	3	Жовтень

Практична підготовка здобувачів з термін навчання 1 рік 10 місяців включає:

№ з/п	Вид практики	Назва практики	Кількість тижнів	Кількість кредитів ЄКТС	Семестр	Орієнтовні терміни проведення*
1	Виробнича	Науково-дослідницька	2	3	2	Квітень
2	Виробнича	Виробнича	6	9	3	Жовтень-листопад
3	Виробнича	Переддипломна	12	18	4	Лютий-квітень

III. Бази проведення практик

Базами проведення *виробничої* та *переддипломної практик* є початкові класи закладів загальної середньої освіти різних типів, які мають необхідну і достатню навчально-методичну, і матеріальну базу та кваліфіковані педагогічні кадри, що вміють організувати освітнє середовище НУШ.

При виборі освітнього закладу для практики, визначальним є не тільки матеріальна база і кваліфікація вчителів, а й уміння педагогів впроваджувати інноваційні педагогічні технології української та закордонної практики у своїй роботі, наявність умов для реалізації дистанційної та змішаної форм

навчання учнів початкової школи, наявність умов для навчання дітей з особливими потребами, інтерес педагогів до наукового експериментування у професійній діяльності та бажання й уміння стимулювати студентів-практикантів до пошукової роботи з метою покращення освітнього процесу в НУШ.

Факультетом укладені угоди з такими базами практик: Спеціалізована школа № 41 імені З. К. Слюсаренка; Спеціалізована ЗОШ № 61 з поглибленим вивченням інформаційних технологій; Український колеж ім. В. О. Сухомлинського № 272; НВК «Школа I-III ступенів – Ліцей № 38 імені В. М. Молчанова»; Києво-Печерський ліцей № 171 «Лідер» Печерського району м. Києва; Спеціалізована школа № 17 з поглибленим вивченням математики; Спеціалізована школа I-III ступенів № 65 м. Києва; Спеціалізована школа № 106 I-III ступенів навчання з поглибленим вивченням англійської мови; Спеціалізована школа № 14 імені С. Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва; Гімназія № 107 Введенська; Академія розвитку інтелекту та лідерства «Keen Kids» тощо.

Передбачається і самостійний вибір студентом базового закладу загальної середньої освіти для проходження практики, після прийняття рішення фаховою кафедрою про відповідність завданням практики даної установи.

Студенти, які працюють за фахом, з дозволу декана факультету можуть проходити виробничу та переддипломну практики індивідуально за місцем працевлаштування.

Базами для проведення **науково-дослідницької практики** є заклади вищої освіти, бібліотеки, науково-дослідні установи. Це створює оптимальні умови для формування у студентів здатності до планування, організації та здійснення науково-прикладних досліджень, роботи з науковою літературою у бібліотечних фондах та з інтернет-ресурсами, узагальнення та висвітлення їх результатів у наукових публікаціях, доповідях тощо.

IV. Організація практичної підготовки

Організація виробничих практик здійснюється відповідно до вимог нормативних документів (Положення про організацію та проведення практик студентів УДУ імені М.П. Драгоманова; освітньої програми, навчальних планів, програм різних видів практики та ін.) з урахуванням принципу систематичності і безперервності у взаємозв'язку з теоретичною підготовкою. Організація та проведення виробничих практик відбувається цілеспрямовано, з поступовим ускладненням їх змісту, послідовним здійсненням зв'язку з методами і засобами організації. Впродовж практики студент реалізує функції вчителя та формує професійні компетентності.

Перед початком кожного виду практики для студентів проводиться настановча конференція, на якій їх ознайомлюють з метою і завданнями виробничої практики, її особливостями, вимогами до оформлення документації, графіком консультацій викладачів кафедр в базових школах та в університеті, наказом про розподіл студентів у заклади освіти для проходження практики.

Викладачі кафедр проводять семінари, консультації в базових школах (міста Києва), детально ознайомлюють адміністрацію освітнього закладу, учителів з інструктивно-методичними рекомендаціями з організації виробничої практики: цілями, змістом, формами керівництва та організацією діяльності студента, їхніми обов'язками, формами контролю і результатами практики.

V. Підведення підсумків практик

Після завершення практики проводяться підсумкові заходи з різних видів, включаючи звітні зустрічі в базових школах м. Києва та підсумкові конференції в університеті.

Підсумковий контроль та оцінювання проводиться за результатами виконання завдань практики.

Звітну документацію студенти зобов'язані подати на кафедру в оголошений на настановній конференції термін, але не пізніше, ніж через тиждень після завершення педагогічної практики.

Підсумкова конференція з практики проводиться відповідно до дати, визначеної наказом, як правило, через тиждень після завершення практики. У підсумковій конференції беруть участь керівники практики, адміністрація та учителі шкіл, студенти.

На підсумкових конференціях студенти за допомогою мультимедійних технологій, презентують базові заклади, розповідають про проходження практики та свої знахідки в процесі оволодіння педагогічною майстерністю; роблять виставки стіннівок, відеоматеріалів та інше. У ході проведення підсумкової конференції порушуються питання, пов'язані з рівнем готовності студентів виконувати професійні обов'язки вчителя початкової школи, здійснювати навчально-педагогічну та науково-прикладну діяльність на робочому місці вчителя НУШ.

VI. Зміст практичної підготовки

6.1 Виробнича практика

Студенти проходять **виробничу практику** у початкових класах базових закладів загальної середньої освіти. Під час практики студенти самостійно та під керівництвом методистів виконують теоретичні та практичні завдання у відповідності до змісту виробничої практики.

Мета та завдання виробничої практики

Метою виробничої практики є узагальнення та систематизація теоретичних знань, отриманих студентами у процесі вивчення освітніх компонентів загального та фахового циклу дисциплін; формування умінь, навичок та досвіду здійснення професійно-педагогічної та експериментально-пошукової діяльності вчителя початкових класів ЗЗСО інноваційного та дослідного характеру.

Студенти досліджують особливості впровадження інноваційних педагогічних технологій у освітньому процесі початкової школи в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку освіти та вчать застосувати їх у своїй професійній діяльності.

Завдання виробничої практики:

- актуалізація та удосконалення теоретичних знань студентів про інноваційні педагогічні технології у сучасній системі освіти вітчизняної та зарубіжної практики;
- систематизація знань про сучасні педагогічні технології навчання освітніх галузей в початковій школі;
- формування умінь спостерігати та аналізувати, досліджувати та виявляти доцільність впровадження у практиці роботи вчителя НУШ тих чи інших педагогічних технологій навчання та виховання учнів;
- формування умінь планувати, організовувати та реалізовувати освітній процес в початковій школі в умовах очного, змішаного та дистанційного формату з використанням ІКТ та формуванням в учнів медіаграмотності як основи успішності їх освітньої діяльності в умовах НУШ;
- формування умінь планувати і проводити уроки та виховні активності у початковій школі з використанням сучасних педагогічних технологій;
- поглиблення теоретичних знань та практичного досвіду роботи майбутніх учителів з учнівською спільнотою в умовах інклюзивного освітнього середовища, використання оптимальних технологій інклюзивної освіти;
- спостереження за роботою вчителя НУШ з урахуванням принципів педагогіки партнерства, вияв у його роботі доцільних засобів її реалізації з метою налагодження оптимальної комунікації з учнями, їх

батьками та адміністрацією школи, конструктивного вирішення конфліктів у педагогічному процесі;

- підготовка студентів до проведення пошуково-експериментальних досліджень в галузі початкової освіти через виявлення актуальних проблем НУШ та способів їх вирішення;

- формування умінь презентувати результати своєї професійної діяльності через написання звіту про практику та виступ на звітній конференції.

Зміст діяльності студентів-практикантів

Зміст діяльності студентів-практикантів під час виробничої практики визначений на основі трудових функцій вчителя початкової школи і включає такі види професійної діяльності: організаційну, навчальну, виховну (партнерську) та науково-дослідницьку.

До *організаційної діяльності* належить:

1) ознайомлення студентів-практикантів зі специфікою роботи ЗЗСО певного типу та з упровадженими у ньому інноваційних педагогічними технологій;

2) ознайомлення зі шкільною документацією ЗЗСО певного типу; навчальними планами та програмами для початкової школи в умовах реалізації Концепція «Нова українська школа»;

3) ознайомлення з матеріально-технічним забезпеченням школи та організацією його освітнього середовища;

4) знайомство з вчителем-наставником та учнівським класом, в якому студент буде проходити практику;

5) вивчення особливостей організації та здійснення очної, змішаної та дистанційної форм навчання учнів класу;

6) складання індивідуального плану роботи на період практики;

7) участь у консультаціях по практиці, що проводяться керівником практики та вчителем-наставником;

8) оформлення звітної документації та підготовка виступу для звітної конференції.

До змісту *навчальної діяльності* включено такі види завдань:

1) відвідування та спостереження уроків вчителя з виявленням використовуваних ним інноваційних педагогічних технологій чи їх елементів;

2) аналіз доцільності використання вчителем різних педагогічних технологій у процесі навчання молодших школярів з усіх освітніх галузей;

3) аналіз використання вчителем сучасних ІКТ для оптимальної організації освітнього процесу молодших школярів НУШ та з урахуванням зовнішніх суспільних умов та факторів;

4) складання тематичного плану уроків студента з впровадженням інноваційних технологій навчання молодших школярів;

5) спостереження за роботою на уроці дітей з особливими освітніми потребами та використанням вчителем / асистентом вчителя технологій інклюзивного навчання таких учнів з подальшим аналізом доцільності застосовуваних технологій;

6) проведення поточних уроків/занять з усіх освітніх галузей початкової школи (не менше 10-ти поточних та 6-ти контрольних) з використанням інноваційних педагогічних технологій;

7) виготовлення відповідних дидактичних матеріалів (засобів навчання) до уроків, що є необхідними для тієї чи іншої педагогічної технології.

До *виховної (партнерської) діяльності* належать:

1) відвідування та спостереження усіх виховних заходів/активностей, що проводить вчитель чи педагогічний колектив школи з учнівською спільнотою чи їх батьками з подальшим аналізом;

2) спостереження з подальшим аналізом за виховною діяльністю вчителя з учнівським колективом, використання ним технологій співпраці та партнерства, подолання педагогічних конфліктів;

3) планування власних виховних заходів/активностей (не менше 2-х) з учнями класу з використанням інноваційних виховних технологій з метою згуртування дитячого колективу, профілактичної роботи з проблем булінгу, вирішення конфліктних ситуацій, формування національно-патріотичної свідомості та моральної культури, партнерських відносин в умовах інклюзивного освітнього середовища тощо;

4) допомога вчителю у організації освітнього середовища для учнів класу на уроках та у позаурочний час.

5) вивчення індивідуальних особливостей учнів з особливими освітніми потребами, надання їм посильної допомоги у освітньому середовищі.

До науково-дослідницької діяльності відносяться:

1) вивчення та узагальнення досвіду науково-пошукової діяльності вчителя;

2) складання списку найактуальніших проблем початкової школи з впровадження інноваційних педагогічних технологій навчання і виховання молодших школярів (методом ранжування) та вибір і обґрунтування найважливішої теми-проблеми над якою студент-практикант хотів би працювати в подальшому в рамках курсового та магістерського дослідження;

3) експериментальне дослідження впливу на результати навчання/виховання молодших школярів впровадження певної педагогічної технології та її засобів (на вибір студента).

Форми звітності студента про практику

Перелік звітної документації:

- Щоденник виробничої практики, що містить: узагальнену інформацію про базу практики, вчителя-наставника, учнівський клас та освітнє середовище кабінету з урахуванням умов НУШ; індивідуальний план роботи студента-практиканта; тематичний план уроків на період практики з усіх освітніх галузей; спостережувані ним уроки та виховні заходи/активності з аналізом; плани-конспекти поточних уроків / виховних

заходів (активностей) (конспекти уроків з використанням сучасних педагогічних технологій); узагальнений аналіз роботи вчителя з дітьми з особливими освітніми потребами; узагальнений аналіз списку найактуальніших проблем початкової школи з впровадження на практиці інноваційних педагогічних технологій навчання і виховання молодших школярів (методом ранжування); результати експериментального дослідження впливу на результати навчання/виховання молодших школярів впровадження певної педагогічної технології та її засобів (якісний та кількісний аналіз).

- Плани-конспекти контрольних уроків з використанням інноваційних педагогічних технологій (по 1-му уроку з кожної освітньої галузі та інтегрованих курсів), що провів студент-практикант з оцінкою вчителя-наставника та керівника практики. План-конспект уроку має бути дієвим керівництвом до організації взаємодії учасників освітнього процесу задля досягнення очікуваних результатів навчання. Виходячи з цього, плани-конспекти контрольних уроків оформлюються студентами згідно з особливостями обраних педагогічних технологій для кращого їх розкриття.

- План-конспект контрольного виховного заходу/активності з учнями класу з використанням інноваційних виховних технологій з оцінкою вчителя-наставника та керівника практики.

- Звіт студента-практиканта з зазначенням виконаних видів роботи, узагальненими висновками про результати практики, з визначенням проблем у реалізації її завдань та пропозицій щодо її покращення, з підписом студента.

- Характеристика на студента-практиканта від базового ЗЗСО, де він проходив виробничу практику.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів з виробничої практики

№	Вид діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Ведення щоденника виробничої практики та виконання усіх його завдань :	0 - 45

	➤ Оформлення загальної інформації про учнівський клас, розклад уроків, дзвінків	0-5
	➤ Укладання студентом-практикантом індивідуального плану роботи	0-5
	➤ Оформлення тематичного плану уроків, виховних заходів	0-5
	➤ Відвідування та спостереження уроків / виховних заходів (активностей), що проводить вчитель-наставник з подальшим аналіз використовуваних ним інноваційних технологій навчання і виховання учнів	0-5
	➤ Проведення студентом-практикантом поточних уроків з використанням інноваційних педагогічних технологій	0-15
	➤ Узагальнений аналіз роботи вчителя/асистента вчителя з дітьми з ООП	0-5
	➤ Виконання студентом-практикантом завдань науково-дослідницької роботи	0-5
2	Підготовка і оформлення планів-конспектів контрольних уроків з інноваційними педагогічними технологіями (не менше 6-ти):	0 - 30
	➤ Мовно-літературна освітня галузь (українська мова та література) – 2 уроки	0-10
	➤ Математична освітня галузь (математика) – 1 урок	0-5
	➤ Природнича, громадянська, історична, здоров'язбережувальна освітні галузі (ЯДС) – 1 урок	0-5
	➤ Мистецька освітня галузь – 1 урок	0-5
	➤ Технологічна / інформатична освітні галузі – 1 урок	0-5
3	Підготовка планів-конспектів виховних заходів/активностей для учнів з ефективними інноваційними виховними технологіями (не менше 2-х: поточний та контрольний)	0 - 10
4	Звіт студента-практиканта про результати практики	0 - 10
5	Підготовка виступу на звітну конференцію (презентація, доповідь, фото-, відеоматеріали, тощо)	0 - 5
Загальна оцінка		100

6.2 Виробнича науково-дослідницька практика

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності.

Науково-дослідницька практика є важливою складовою освітньої програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня, передбачаючи узагальнення, систематизацію і застосування знань, яких вони набули на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, та оволоділи в процесі вивчення курсів «Організація наукових досліджень», «Філософія освіти», «Науковий семінар» із формуванням у студентів здатності самостійно і комплексно здійснювати науково-дослідницьку діяльність вчителя

початкових класів.

Мета та завдання виробничої практики

Метою навчальної педагогічної практики є: формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти здатності самостійно та комплексно розв'язувати проблеми у науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Основними завданнями науково-дослідницької практики є:

- формування здатності розв'язувати складні професійні задачі у галузі початкової освіти, що передбачають здійснення науково-практичних досліджень в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку освіти;
- систематизація знань про організацію науково-прикладних досліджень в галузі початкової освіти;
- формування вмінь укладати план-проспект науково-прикладного дослідження за обраною проблемою, визначати його категорійний апарат;
- формування вмінь здійснювати теоретичний аналіз актуальних проблем НУШ через вивчення джерельної бази та педагогічної практики;
- формування вмінь оформлювати бібліографію з проблеми дослідження; аналізувати науково-інформаційні джерела з досліджуваної проблеми початкової освіти;
- формування вмінь писати наукові тези, статті; апробувати їх на різних рівнях наукових конференціях, семінарах, вебінара тощо;
- формування вмінь планувати, організовувати науково-експериментальні дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати результати дослідження;
- формування вмінь презентувати результати своєї науково-дослідницької роботи; аргументувати власну наукову позицію.

Зміст діяльності студентів-практикантів

Впродовж науково-дослідницької практики студент виконує такі **види завдань**:

1. Упорядкувати індивідуальний графік проходження науково-дослідної практики, узгодити його з науковим керівником магістерської роботи та керівником практики від кафедри.
2. Укласти план-проспект магістерської роботи.
3. Ознайомитись з науково-інформаційними джерелами щодо обраної теми магістерського дослідження, сформувавши бібліографію.
4. Підготувати рецензію на наукову статтю (за останні 5 років) з обраної проблеми дослідження.
5. Підготувати рецензію на автореферат дисертації (за останні 5 років), який найповніше відображає наукові інтереси практиканта і тему дослідження.
6. Зібрати та проаналізувати матеріали до 1 розділу магістерського дослідження.
7. Підготувати тези для виступу на науковій конференції за обраним напрямом досліджень та статтю для друку в науковому збірнику.
8. Ознайомитись з організацією роботи наукових бібліотек.
9. Ознайомитись з організацією роботи науково-дослідних установ.
10. Взяти участь у студентській конференції.
11. Підготувати звіт про проходження науково-дослідної практики та презентацію виступу на підсумковій конференції.

Форми звітності студента про практику

Перелік документів практики:

1. Індивідуальний план проходження науково-дослідницької практики.
2. План-проспект магістерської роботи – коротка характеристика складових наукового дослідження.
3. Список науково-інформаційних джерел щодо обраної теми магістерського дослідження (Бібліографія).
4. Рецензія на наукову статтю (за останні 5 років) з обраної проблеми дослідження.

5. Рецензія на автореферат дисертації (за останні 5 років), який найповніше відображає наукові інтереси практиканта і тему дослідження.

6. Теоретичний аналіз проблеми дослідження (матеріали до 1 розділу магістерського дослідження).

7. *Тези* для виступу на науковій конференції за обраним напрямом досліджень та *статтю* для друку в науковому збірнику.

8. Короткий звіт щодо організації роботи наукових бібліотек.

9. Короткий звіт щодо організації роботи науково-дослідних установ.

10. Звіт про проходження науково-дослідної практики, презентація виступу на підсумковій конференції.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів з науково-дослідницької практики

№	Вид діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1.	Індивідуальний план практики	0-5
2.	План-проспект магістерської роботи	0-15
3.	Список науково-інформаційних джерел щодо обраної теми магістерського дослідження	0-10
4.	Рецензія на наукову статтю	0-5
5.	Рецензія на автореферат дисертації	0-5
6.	Теоретичний аналіз проблеми дослідження (матеріали до 1 розділу магістерського дослідження)	0-20
7.	Тези / Стаття	0-20
8.	Короткий звіт щодо організації роботи наукових бібліотек	0-5
9.	Короткий звіт щодо організації роботи науково-дослідних установ	0-5
10.	Звіт про проходження науково-дослідницької практики, презентація виступу на підсумковій конференції	0-5
11.	Виступ на підсумковій конференції	0-5
	Всього:	100

6.3 Виробнича переддипломна практика

Студенти проходять виробничу переддипломну практику у початкових класах закладів загальної середньої освіти. Під час практики студенти самостійно та під керівництвом методистів, виконують теоретичні та практичні завдання у відповідності до змісту переддипломної практики.

Мета та завдання переддипломної практики

Метою переддипломної практики є корекція та удосконалення теоретичних знань, отриманих студентами у процесі вивчення освітніх компонентів загального та фахового циклу дисциплін; формування умінь, навичок та досвіду здійснення професійно-педагогічної та експериментально-пошукової діяльності, зокрема, проведення формувального та контрольного етапів педагогічного експерименту, аналіз їхніх результатів, формулювання висновків та методичних рекомендацій; формування здатності використовувати засоби партнерства та потенціал педагогічного наставництва та супервізії у взаємодії зі студентам бакалаврату під час їхньої виробничої практики; ознайомлення з технологіями управління освітнім процесом у початковій школі.

Студенти досліджують особливості впровадження інноваційних педагогічних технологій у межах обраних тем кваліфікаційних (магістерських) робіт у відповідності з об'єктом, предметом, метою та завданнями дослідження та вчать проєктувати, планувати та здійснювати педагогічний експеримент, аналізувати та узагальнювати його результати в реальних умовах НУШ, її інклюзивного освітнього середовища з використанням засобів педагогіки партнерства та технологій управління.

Завдання переддипломної практики:

- удосконалення вмінь планувати і проводити уроки та виховні активності у початковій школі з використанням сучасних педагогічних технологій відповідно до предмету, мети та завдань кваліфікаційного дослідження;

- актуалізація та удосконалення теоретичних знань студентів про методологію наукових досліджень, планування та здійснення педагогічного експерименту, аналіз і узагальнення його результатів;

- удосконалення вмінь спостерігати, аналізувати конкретну освітню ситуацію в початковій школі та виявляти актуальні проблеми НУШ та

способи їх вирішення, а також доцільність здійснення експериментальної пошукової роботи;

- удосконалення вмінь планувати, організовувати та реалізовувати педагогічний експеримент в умовах реального освітнього процесу в початковій школі в очному, змішаному та дистанційному форматі з використанням ІКТ;

- систематизація знань та вмінь підбирати доцільні методики діагностування та реалізовувати їх для вивчення умінь та якостей учнів в межах теми кваліфікаційного дослідження, аналізувати та узагальнювати отримані кількісні та якісні результати;

- систематизація знань про особливості професійного партнерства різних фахівців (вчителя, асистента вчителя, вчителя-логопеда, психолога, соціального педагога) у процесі забезпечення ефективної освітньої та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища;

- удосконалення вмінь використовувати засоби педагогіки партнерства, потенціал педагогічного партнерства та супервізії у взаємодії зі студентами бакалаврату під час їхньої виробничої педагогічної практики;

- ознайомлення з технологіями управління освітнім процесом у початковій школі;

- удосконалення у майбутніх учителів умінь презентувати результати власної професійної та експериментально-пошукової діяльності через написання звіту про практику та виступ на звітній конференції.

Зміст діяльності студентів-практикантів

Зміст діяльності студентів-практикантів під час переддипломної практики визначається трудовими функціями вчителя початкової школи та охоплює такі види професійної діяльності: організаційну, навчальну, партнерську/наставницьку, управлінську та науково-дослідницьку (як складова безперервного професійного розвитку).

До *організаційної діяльності* належать:

1) ознайомлення студентів-практикантів зі специфікою роботи ЗЗСО певного типу; шкільною документацією; матеріально-технічним забезпеченням школи та організацією її освітнього середовища;

2) знайомство з учителем-наставником та учнівським класом, у якому студент проходитиме практику;

3) знайомство з супервізантом - студентом бакалаврату, якому надаватиме консультативну допомогу;

4) складання індивідуального плану роботи на період практики.

До змісту *навчальної діяльності* включено такі види завдань:

1) складання студентом тематичного плану власних уроків/занять/виховних заходів у межах експериментального дослідження за темою кваліфікаційної роботи;

2) проведення уроків/занять/виховних заходів у межах експериментального дослідження за темою кваліфікаційної роботи;

3) виготовлення відповідних дидактичних матеріалів (засобів навчання) до уроків/занять/виховних заходів, що є необхідними для реалізації експериментального дослідження за темою кваліфікаційної роботи.

б) допомога вчителю в організації освітнього середовища для учнів класу на уроках та у позаурочний час.

До *партнерської/наставницької діяльності* відносяться:

1) спостереження та аналіз способів наставницької партнерської взаємодії з учителем-наставником;

2) співпраця зі студентом бакалаврату щодо виконання завдань виробничої педагогічної практики, яку він проходить (перегляд уроків студента-наставника; консультування супервізанта щодо розробки та аналізу уроків/виховних заходів тощо);

3) реалізація партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.

До *управлінської діяльності* належать:

1) вивчення класного менеджменту, спостереження за технологією здійснення управлінської функції вчителем з учнівським класом у процесі організації освітнього середовища;

2) вивчення функцій та змісту діяльності завуча початкових класів;

3) доручення до управління учнівським класом під час освітнього процесу на уроках та в позаурочний час.

До науково-дослідницької діяльності відносяться:

1) вивчення та узагальнення досвіду науково-пошукової діяльності вчителя;

2) аналіз конкретної освітньої ситуації в класі/початковій школі та виявлення актуальної проблеми та способів їх вирішення, визначення доцільності здійснення експериментальної пошукової роботи;

3) планування та здійснення експериментального дослідження;

4) узагальнення результатів (якісний та кількісний аналіз) педагогічного експерименту; укладання методичних рекомендацій для вчителів.

Форми звітності студента про практику

Перелік звітної документації:

- Щоденник переддипломної практики, що містить: узагальнену інформацію про базу практики, вчителя-наставника, учнівський клас; індивідуальний план роботи студента-практиканта; тематичний план уроків на період практики з тих освітніх галузей, що відповідають предмету, меті та завданням кваліфікаційного дослідження; узагальнений аналіз інклюзивного освітнього середовища у початковій школі та учнівському класі на основі педагогіки партнерства (особливості організації інклюзивного освітнього середовища, наявність дітей з ООП та наявність колекційної роботи з ними, реалізація педагогічним колективом школи принципів партнерської взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу); узагальнений аналіз класного менеджменту вчителя (використовуваних ним технологій, технік, прийомів управління класним колективом у освітньому процесі); узагальнений аналіз

функцій та змісту діяльності завуча початкової школи; методичні рекомендації для вчителів (на основі узагальнених результатів педагогічного експерименту); опис співпраці зі студентом бакалаврату з його відгуком про її результати.

- Плани-конспекти уроків/виховних заходів (активностей)/занять з використанням інноваційних педагогічних технологій, що провів студент, в межах кваліфікаційного дослідження, з оцінкою вчителя-наставника (система заходів, що розкриває формувальний експеримент, не менше 7 уроків/виховних заходів/занять). Плани–конспекти проведених уроків/виховних заходів/занять оформлюються студентами згідно з особливостями обраних педагогічних технологій та для кращого висвітлення педагогічного експерименту.

- Звіт студента-практиканта із зазначенням виконаних видів роботи, узагальненими висновками про результати практики (зокрема, з кількісним і якісним аналізом педагогічного експерименту та його результатів), з визначенням проблем у реалізації її завдань та пропозицій щодо її покращення та підписом студента.

- Характеристика на студента-практиканта від базового ЗЗСО, де він проходив переддипломну практику, з підписом директора і печаткою.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів з виробничої переддипломної практики

№	Вид діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Ведення щоденника виробничої практики та виконання усіх його завдань :	0 - 50
	➤ <i>Оформлення загальної інформації про учнівський клас, розклад уроків, дзвінків</i>	0-5
	➤ <i>Укладання студентом-практикантом індивідуального плану роботи</i>	
	➤ <i>Оформлення тематичного плану уроків, виховних заходів з використанням інноваційних педагогічних технологій в межах теми кваліфікаційного дослідження</i>	0-10
	➤ <i>Виконання поточних обов'язків вчителя початкової школи (спостереження та проведення уроків, виховних заходів тощо) на основі педагогіки партнерства та організації інноваційного освітнього середовища</i>	
	➤ <i>Проведення наставницької роботи (консультації, спільне</i>	0-10

	<i>проведення уроків/заходів тощо) зі студентом бакалаврату в межах завдань його виробничої практики</i>	
	➤ <i>Узагальнений аналіз управлінською діяльністю вчителя-класного керівника та завуча початкової школи</i>	<i>0-5</i>
	➤ <i>Узагальнений аналіз інклюзивного освітнього середовища у початковій школі та учнівському класі на основі педагогіки партнерства</i>	<i>0-5</i>
	➤ <i>Виконання студентом-практикантом завдань науково-дослідницької роботи. Узагальнені результати педагогічного експерименту та методичні рекомендації</i>	<i>0-15</i>
2	Підготовка і оформлення планів-конспектів уроків уроків/виховних заходів/занять з використанням інноваційних педагогічних технологій в межах теми кваліфікаційного дослідження (система заходів, що розкриває формувальний експеримент, не менше 7 уроків/виховних заходів/занять)	0 - 35
3	Звіт студента-практиканта про результати практики	0 - 10
4	Підготовка виступу на звітну конференцію (презентація, доповідь, фото-, відеоматеріали, тощо)	0 - 5
Загальна оцінка		100

РЕЦЕНЗІЯ
НА НАСКРІЗНУ ПРОГРАМУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта розроблена відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України щодо практичної підготовки студентів ЗВО, вимог Положення про практику здобувачів вищої освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та освітньо-професійній програмі й навчальному плану зазначеної спеціальності.

Наскрізна програма практичної підготовки розкриває зміст виробничих практик, який направлений на практичне застосування студентами теоретичних знань з загальних та фахових освітніх компонентів; на формування у них умінь та навичок здійснювати професійно-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність вчителя початкової школи; на формування інтегральної, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей та програмних результатів у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 013 Початкова освіта.

У наскрізній програмі практичної підготовки студентів структурно представлено різні види практик (виробнича, науково-дослідницька та переддипломна), які сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти магістерського рівня спеціальності «Початкова освіта» здатності розв'язувати на практиці складні професійні задачі у галузі початкової освіти, що передбачають проведення досліджень, впровадження ефективних технологій навчання й виховання молодших школярів та здійснення інновацій у педагогічній діяльності в закладах загальної середньої освіти в умовах реформування системи освіти. У програмі простежується логічна послідовність усіх видів практик та чіткість завдань для студентів.

У програмі зазначено мету і завдання кожної практики, зміст діяльності студентів-практикантів, форми звітності та норми оцінювання роботи майбутніх учителів під час практики. Чітко визначені терміни проходження практик та базові заклади, з якими укладені угоди.

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта відповідає поставленим вимогам і рекомендується до впровадження в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкових класів НУШ на педагогічному факультеті НПУ імені М.П. Драгоманова.

Рецензент :

доктор педагогічних наук,
професор, професор та зав.кафедри
практичної психології Педагогічного
факультету НПУ імені М.П. Драгоманова

Олександр МИТНИК

РЕЦЕНЗІЯ
на НАСКРІЗНУ ПРОГРАМУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта
другого (магістерського) рівня
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Практична підготовка майбутніх учителів – одна з найважливіших складових професійної підготовки у педагогічних ЗВО. Вчитель нової формації має бути готовим та здатним до реалізації ідей НУШ, до інноваційно-пошукової та творчої діяльності у сфері освіти.

Рецензована наскрізна програма практик розроблена високопрофесійним професорсько-викладацьким складом кафедри педагогіки та методики початкового навчання НПУ імені М.П. Драгоманова на основі освітньо-професійної програми й навчального плану спеціальності 013 Початкова освіта підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів з їх практичною діяльністю в педагогічному закладі, сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього фахівця до педагогічної діяльності, визначає ступінь його професійної компетентності й рівень педагогічної спрямованості.

Згідно програми практична підготовка магістрів спеціальності «Початкова освіта» передбачає проходження ними трьох взаємопов'язаних практик: виробничої, науково-дослідницької та переддипломної. Завдання усіх практик чітко спрямовані на формування у студентів здатності впроваджувати у освітній процес початкової школи інноваційні педагогічні технології навчання і виховання учнів, здійснювати науково-пошукову роботу з визначенням та розв'язанням актуальних проблем початкової освіти та проводити експериментальні дослідження для вирішення складних завдань НУШ. Позитивним, вважаємо, є наявність у змісті виробничої та переддипломної практик завдань для формування у майбутніх учителів здатності використовувати технології інклюзивного навчання, будувати партнерські відносини з учителем-наставником та іншими педагогами, учнями та їх батьками, бути наставником для студентів бакалаврського рівня.

Завдання кожної практики у своїй сукупності сприяють формуванню інтегральної здатності у магістрів-майбутніх учителів самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

У програмі зазначено мету і завдання кожної практики, зміст діяльності студентів-практикантів, форми звітності та норми оцінювання роботи майбутніх учителів під час практики. Чітко визначені терміни проходження практик та базові заклади. Програми практик враховують попередню теоретичну підготовку студентів та засвоєння ними освітніх компонентів циклів загальної та професійної підготовки і є базою для здійснення студентами науково-прикладних досліджень.

